



## Deze podcast gaat over jou! Samen *denken* over *identiteit* met de boeken van de

### Shortlist voor het Beste Filosofische Kinderboek 2024

Een filosofisch gesprek voeren met kinderen – lang of kort- kan heel goed aan de hand van een boek. Ook dit jaar is er weer een prijs voor het Beste Filosofische Kinderboek. De jury heeft een shortlist geselecteerd van 5 boeken die meedingen voor de Ludoq, zoals de prijs heet. Bij elk boek hebben we een aantal (filosofische) vragen bedacht. Je kunt deze vragen gebruiken als je je kind of kinderen voorleest. Thuis op de bank, voor het slapen, in de trein, tuin, bibliotheek of in de klas!

Tip is om een fragment uit het boek te kiezen en hier wat langer bij stil te staan door de filosofische startvraag te stellen en daarop door te vragen. Wij zochten al een paar tekstfragmenten voor je uit: een gedicht, kort verhaal of stukje tekst, waarmee je met kinderen kunt 'denken over identiteit' en daarmee ook over zichzelf!

Ben je benieuwd hoe een filosofisch gesprek over deze boeken verloopt? Luister dan samen naar deze podcast, met leuke doe-opdrachten, die we maakten voor deze Week van de Kinderfilosofie 2025.

#### Link:

<https://app.springcast.fm/21837/filosoferen-naar-aanleiding-van-boekfragmenten-uit-de-shortlist-voor-de-ludoq-2024>

### Podcast: Deze podcast gaat over jou! - Denken over identiteit

Deze podcast gaat over identiteit – over jou dus!- en is een interactieve luisterervaring die je meeneemt in een zoektocht naar wat er allemaal onder identiteit kan worden verstaan. Dit aan de hand van de genomineerde boeken voor Het Beste Filosofische Kinderboek van 2024. Het doel is om volwassenen -zoals ouders, leerkrachten en bibliotheekmedewerkers- handvatten te bieden om op een toegankelijke en inspirerende manier samen met kinderen te filosoferen.

In deze podcast, waarin door kinderen ingesproken fragmenten uit de 5 boeken worden voorgelezen, worden vervolgens tussenvragen gesteld: filosofische vragen die kinderen en volwassenen uitnodigen om dieper na te denken en met elkaar in gesprek te gaan. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om direct tijdens het luisteren te filosoferen en de verhalen en onderliggende thema's uit de boeken verder te verkennen. Een aantal kinderen geeft al een reactie, die kun je voor of na jouw eigen gesprek samen beluisteren.

Bij ieder fragment staat ook een opdracht, die de kinderen direct kunnen doen. Die kun je vervolgens samen steeds kort nabespreken met elkaar, voordat je naar het volgende fragment gaat. Je kunt de podcast ook in stukjes met elkaar beluisteren, bijvoorbeeld tijdens de Week van de Kinderfilosofie iedere dag 1 fragment met vragen en een doe-opdracht. Stapsgewijs verken je zo diverse kanten van het begrip 'identiteit'.

## Lijstje met wat je nodig hebt - Leg alvast klaar!

- Pennen, stiften en/of kleurpotloden
- Papier om op te schrijven
- Papier om op te tekenen
- Eventueel een telefoon of lege Ansichtkaart (liefst met postzegel)

### Startvraag: Wat bedoelen we met identiteit?

Verken voordat je begint met voorlezen of met elkaar naar de podcast gaat luisteren wat kinderen denken dat het begrip identiteit betekent en wat hier allemaal bij hoort. Misschien klopt dit niet helemaal met hoe jij het ziet, maar verbeter niet, moedig aan om verschillende facetten te benoemen.

Na een paar minuten start je met het eerste luisterfragment of lees je het eerste fragment voor.

## Filosoferen over ‘Wat ik allemaal zou kunnen zeggen’



‘Wat ik allemaal zou kunnen zeggen’ is een boek voor kinderen vanaf 8 jaar die zich willen verwonderen. In dit boek ontdek je verrassende hoofdpersonages die hun wildste dromen en meest eigenwijze gedachten met je delen.

Lees samen de tekst over ‘De Reuzebalsemien’ op bladzijde 35, waarin Balsemien zichzelf beschrijft en zich vervolgens afvraagt of er anderen zijn zoals zij. Beluister samen het fragment of lees voor. [Dit fragment start op: **1:03**]

### Startvraag: Heeft Balsemien een identiteit? Kun je die omschrijven?

Vervolg vragen om het denken (verder) op gang te helpen:

- Herken jij je in sommige dingen die Balsemien beschrijft?
- Balsemien vindt zichzelf ongeduldig. Kan zij leren om geduldig te zijn?
- Ben je wat je voelt?
- Ben je wat je doet?
- Kunnen gevoelens liegen?
- Balsemien heeft ‘ontploffingsgevaar’. Wat bedoelt ze daarmee, denk je?
- Zit boosheid in je lichaam? Waar dan precies?
- Waarvoor dient boosheid?

### Doen!

- Beeld je in dat je een maiskorreltje bent. Kies nu een emotie voor je maiskorreltje: blij, bang, boos, verdrietig, kalm, trots...
- Ga ergens staan waar je voldoende plaats hebt en beeld het maiskorreltje uit. Eerst ben je nog heel klein, maar in de hete pan warm je op totdat je een steeds groter korreltje popcorn bent. De popcorn ploft, springt, botst, barst en danst tegen de zijkanten van de pan. Maak je gebaren, waaraan je emotie te zien is, steeds groter totdat de popcorn klaar is.

- Doe je deze oefening in de klas, bieb of een andere plek waar niet onbeperkt de ruimte is? Geef dan aan hoe groot de pan is waarin de maïskorrel zich bevindt; bijvoorbeeld: “als je je armen uitstrekt, dan raken die de binnenkant van de pan, verder kun je niet.”
- Deze oefening staat ook in het boek op bladzijde 37.

## Filosoferen over ‘Wat ik allemaal zou kunnen zeggen’



Lees nog een fragment uit ‘**Wat ik allemaal zou kunnen zeggen**’:

Lees samen de tekst over ‘Het schilderij’ op bladzijde 16. Het schilderij hoort van alles over zichzelf van de bezoekers in het museum; leuke dingen en minder leuke dingen. Beluister samen het fragment of lees voor.

[Dit fragment start op: **10:15**]

**Startvraag:** ‘Mag je alles tegen iemand zeggen?’

Vervolg vragen om het denken (verder) op gang te helpen:

- Is het belangrijk om te weten wat je wel of niet kunt zeggen?
- Is praten over een schilderij terwijl je ervoor staat hetzelfde als praten met vrienden of vriendinnen over dingen die je op een beeldscherm ziet?
- Kun je een voorbeeld bedenken van iets dat je sowieso **wel** tegen iemand moet zeggen?
- Kun je een voorbeeld bedenken van iets dat je juist **niet** moet zeggen?
- Noem 1 reden waarom het ene wel en het andere niet gezegd kan worden.
- Kunnen woorden pijn doen?

**Doen!**

- Bedenk wat het schilderij tegen jou zou zeggen als ze kon praten.
- En wat zou ze tegen jouw ouders zeggen?
- Bespreek met degene die het dichtst bij jou zit hoe jij het zou vinden als een schilderij in het museum tegen jou terug zou praten nadat je er iets lelijks over had gezegd. Denken jullie er hetzelfde over?

## Filosoferen over ‘Ooz’



‘**Ooz**’ is een heerlijk kijk- en zoekboek met verrassend perspectief van Zilveren Penseel-winnaar Milja Praagman. Denk samen na over identiteit vanuit een ander perspectief. Vogels geven commentaar op mensen in dit boek vol prachtige illustraties.

Lees de tekst vanaf blz. 18 t/m 22. Op bladzijde 18 vraagt Mereltjelijef of haar vader en zij op mensen lijken. Beluister het fragment in de podcast of lees het zelf voor. [Dit fragment start op: **11:58**]

## Startvraag: 'Lijken mensen op elkaar?'

Voorbeelden om het denken (verder) op gang te helpen:

- Mensen hebben allemaal oren, ogen en een neus (maar de meeste dieren ook!).
- Niet alle mensen hebben haar: sommige mensen zijn kaal en sommige mensen dragen een pruik.
- Jonge mensen en oude mensen zien er vaak verschillend uit: oude mensen krijgen rimpels, grijs haar en bewegen soms moeilijker dan jonge mensen.
- Ook zijn er verschillen tussen mensen met verschillende culturele achtergronden: verschillen in huidskleur, type haar, postuur (grootte, lengte).

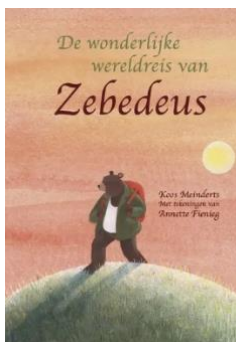
## Doorvraag-vragen:

- Gelden de overeenkomsten en verschillen ook voor dieren onderling, dus voor alle zwanen of alle koeien? Waarom wel / niet? Zo ja, kun je een voorbeeld geven van dieren waarvoor dit geldt?
- Wie van alle mensen lijkt het meest op jou? En wie het minst? Waarom?
- Is het erg om verschillend te zijn?
- Moet je op elkaar lijken om vrienden te zijn?
- Bespreek dit met degene die het dichtst bij je zit. Denken jullie er hetzelfde over? Waarom wel of waarom niet?

## Doen!

- Pak een blaadje en teken in het midden een grote cirkel.
- Schrijf **in de cirkel** 5 dingen op die voor alle mensen hetzelfde zijn.
- Schrijf **buiten de cirkel** 5 dingen die voor iedereen anders zijn.
- Omcirkel 1 woord **in** en 1 woord **buiten** de cirkel die voor jou het belangrijkste zijn.

## Filosofen over 'De wonderlijke wereldreis van Zebedeus'



'De wonderlijke wereldreis van Zebedeus' gaat over Zebedeus die als ontdekkingsreiziger op zoek gaat naar het einde van de wereld. Onderweg ontmoet hij de meest wonderlijke figuren. Zal hij erin slagen om het einde van de wereld te vinden?

Lees met elkaar eerst 'De geheimzinnige mompelaar' van bladzijde 7 t/m 11, waarin Zebedeus iets niet weet en vervolgens op zoek gaat naar de vraag op het antwoord. [Dit fragment start op **17:57**]

## Startvraag:

- In het eerste hoofdstuk van het boek doet Zebedeus een test met zichzelf waarin hij op zoek gaat naar de vraag op het antwoord. **Waarom zou je op zoek gaan naar de vraag op het antwoord?**

## Doorvraag-vragen:

- Wat is moeilijker: op zoek gaan naar de vraag op het antwoord, of naar het antwoord op de vraag?
- Kun je met jezelf op zoek gaan naar de vraag op het antwoord?
- Kun je jezelf testen? Dat je bijvoorbeeld zelf een rekentoets voor school bedenkt en daarna ook maakt voor een cijfer? Waarom wel of waarom niet?

### Doen!

- Test of je met alleen jezelf tikkertje kunt doen. Of verstoppertje. Hoe ging dat?

### Verder lezen:

Lees nu het hoofdstuk 'Op reis' op bladzijde 19, waarin "Zebedeus krentenbollen telt en een plechtige eerste stap zet."

**Startvraag bij dit tekstfragment:** Kun je een gesprek voeren met jezelf?

### Doorvraag-vragen:

- Zebedeus geeft zichzelf steeds antwoord op zijn eigen vraag. Als je een gesprek kunt voeren met jezelf, ben je dan alleen of met z'n tweeën? Kun je jouw antwoord uitleggen?
- Zebedeus kust de foto van zijn moeder, dat staat op bladzijde 21. Is dat hetzelfde als zijn moeder in het echt kussen? Of is er een verschil? Zo ja, wat dan?
- Hij groet zijn leunstoel en groet zijn open haard: is dat hetzelfde als een mens groeten?
- Heeft het zin om iets of iemand te groeten die niet teruggroet?
- Hebben spullen, zoals een leunstoel of open haard een 'ik', zoals mensen? Waarom wel of waarom niet?
- En dieren? Hebben dieren een 'ik', zoals mensen?
- Als je bij spullen 'nee' hebt gezegd en bij dieren 'ja': wat is volgens jou het verschil?
- Kunnen dieren of spullen een gesprek voeren, zoals Zebedeus dat doet met zichzelf? Leg jouw antwoord in één zin uit.

### Doen!

- Voer een gesprek met jezelf over de vraag of krentenbollen met elkaar kunnen praten. Neem je gesprek op met jouw/een telefoon of app de mooiste zin naar jezelf. Of schrijf 'm op een ansichtkaart, doe er een postzegel op en stuur 'm naar jezelf!

## Filosoferen over 'De boom die een wereld was'



'De boom die een wereld was' gaat over een boom die oud en stil is, maar waar allerlei dieren in verblijven. Je leest over de geheimen van deze dieren, hun gedachten en eigenaardigheden.

Lees eerst samen 'De steenuil' op blz. 58. [Dit fragment start op: 24:34]

**Startvragen:** Ben je wat je bent? Of wat je denkt dat je bent? Of wat anderen denken dat je bent?

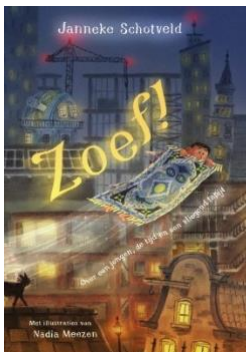
## Doorvraag-vragen:

- De tak dacht dat hij een wandelende tak was. Kan het zijn dat je eigenlijk heel anders bent dan je denkt, zoals de tak?
- Kun je een voorbeeld geven van iemand die heel anders is dan 'ie denkt?
- Is iemand die niet weet wie hij is gek? Zoals de bonte boomeekhoorn denkt?
- Kun je iemand vertrouwen die niet weet wie hij is?
- Is het belangrijk om te weten wie je bent? Kun je dat leren? Waarom wel of waarom niet?
- Moet je altijd jezelf kunnen zijn?

## Doen!

- Bedenk een vraag die jou iets kan leren over wie iemand is. Schrijf dezelfde vraag op 3 verschillende papiertjes. Geef telkens één papiertje aan de eerste, tweede en derde persoon die je tegenkomt als je een stukje gaat lopen. Je kunt door de klas, door je huis, door je straat lopen, of misschien ook ergens anders.
- Laat de 3 mensen de vraag beantwoorden.
- Was het antwoord anders dan je had verwacht? Waarom?
- Niemand in de buurt? Stel de vraag aan jezelf!
- Ben je verrast over je eigen antwoord?

## Filosoferen over 'Zoef! Over een jongen, de tijd en een vliegend tapijt'



'Zoef! Over een jongen, de tijd en een vliegend tapijt' gaat over de avontuurlijke reis van Zoef en Amir naar de Grens om Oela terug te halen voordat zij definitief oversteekt. Zoef is een tapijt, maar geen gewoon tapijt: het stelt zich voor als Zafar Omar Emín Farouk de Veertiende (kortweg: Zoef) en het kan vliegen!

Lees eerst samen vanaf blz. 25 "Weet mijn moeder dat jij kunt vliegen?" tot en met blz. 27 "... terwijl hij door de lucht duikelde als een dolfijn." [Dit fragment start op: 28:37]

## Startvraag:

Zoef zegt dat als mensen hun geloof in verhalen verliezen, er dingen stilletjes verdwijnen, zoals vliegende tapijten. Is dat zo?

## Doorvraag-vragen:

- Wat zou er nog meer kunnen verdwijnen als er geen verhalen meer worden verteld of gelezen?
- Is het belangrijk om in verhalen te geloven?
- Geldt dat alleen voor verhalen over dingen die je zelf hebt meegemaakt? Waarom wel of waarom niet?
- Zijn álle verhalen het waard om gehoord te worden? Ook over mensen (of vliegende tapijten) die je niet kent?
- Hebben verhalen invloed op wat je denkt of voelt?

- Kun je een voorbeeld geven van een verhaal dat volgens jou belangrijk is? Waarom is juist dit verhaal belangrijk?
- Heb jij een verhaal over jezelf?
- Maakt alles wat je meemaakt, dus ook avonturen die minder goed aflopen, jou sterker?
- Zijn verhalen belangrijk voor wie je bent? Voor jouw identiteit?

### Doen!

- Bedenk een mini-avontuur of mini-sprookje van 10 zinnen dat helemaal over jou gaat. Jij bent de held in dit verhaal.
- Begin met “Er was eens...” en eindig met: “[jouw naam] leefde nog lang en gelukkig.”
- Maak er een tekening bij.

### Bonusvragen

Nog geen genoeg gekregen van luisteren naar de fragmenten uit de boeken en *denken over jezelf, over hoe en wie je bent* (wat ook wel ‘identiteit’ wordt genoemd)?

Denk dan gerust nog even door!

- Je kunt tegenwoordig van alles vragen aan ChatGPT (een moeilijk woord voor de app die online een antwoord kan geven op al jouw vragen). Heeft deze app een eigen identiteit?
- Heeft jouw computer, laptop of telefoon een identiteit? Is dat hetzelfde als de identiteit van een mens?
- Hebben spullen, zoals een telefoon, herinneringen?
- Zijn herinneringen belangrijk? Heb je ze nodig voor verhalen?
- Zijn herinneringen en verhalen belangrijk voor iemands identiteit?
- Verander je door je ervaringen?
- Kun je ook veranderen door over iemands ervaringen te lezen of verhalen hierover te horen?
- Kun je zelf bepalen wat je meemaakt?

**De Week van de Kinderfilosofie wenst jou en je kind(-eren) veel denkplezier!**